

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. VI. Actum fidei non esse tantum supernaturalem in suo fieri, sed in
suo etiam esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

concurrente habitu, quod postea videbimus.) Illud porro auxilium est à Deo, vt assidue, seu est principium transiens, habitus vero datur loco illius, vt sit principium permanens, & magis connaturale ipsi actui; ergo necesse est dicere, actum esse eiusdem ordinis, & supernaturalitatis cum habitu; ergo sicut entitas habitus tota est supernaturalis in substantia sua, ita etiam entitas actus. Accedit, quod si entitas actus in substantia est naturalis, & modus tantum esset supernaturalis, consequens esset, vt homo solus faciat actum quoad substantiam, & gratia, siue sit auxiliij, siue habitus (quoad hoc enim eadem est vtriusque ratio) faciat solum modum supernaturalem in actu, si tamen aliquid in illo sit, nam si nihil ei addat, nullam profecto efficientiam poterit habere gratia.

10. Probat ergo assumptum, quia vel auxilium gratia, aut habitus efficit substantiam actus fidei, vel in illam non influit. Si dicatur primum, plane sequitur quod intendimus, actum illum esse supernaturalem quoad substantiam, nam ideo fit à gratia, quia non potest fieri per vires naturales potestatis, & consequenter non est naturalis illi. Assumptum patet, quia eo modo, quo gratia concurrat ad illum actum, concurrat vt principium necessarium, ita enim Concilia definiunt contra Pelagium, gratiam dari, non vt homo possit facilius credere, sed vt absolute possit credere; ergo si gratia datur propter substantiam actus, profecto talis est illa entitas, vt simpliciter non possit fieri per vires naturales, & hoc vocamus esse supernaturalem quoad substantiam. Si autem habitus, vel auxilium non concurrat effectiue ad substantiam actus, plane sequitur, actum fidei Christianæ quoad totam substantiam suam fieri per solas vires voluntatis, hoc autem videtur absurdum, & parum consentaneum definitionibus Conciliorum: nam talis actus ex vi suæ substantiæ est motus fidei in Deum, & conuertit hominem ab infidelitate ad veritatem fidei: hæc autem, & similia, dicunt Concilia, non posse fieri sine viribus gratiæ. Et hoc incommodum ex sequentibus magis patebit.

CAPVT VI.

Actum fidei non esse tantum supernaturalem in fieri, sed in facto esse.

1. Vt plenius ostendamus, hos actus esse in sua substantia supernaturales, neque posse recte explicari necessitatem, & efficientiam gratiæ per solum modum supernaturalem, discurrendum est per varios modos positos supra c. 4. n. 4. in quibus iuxta diuersas opiniones, hoc esse supernaturale assensus fidei positum est. Primus est, vt modus supernaturalis consistat tantum in fieri talis actus, seu in causis ad illum concurrentibus, non in aliqua proprietate addita ipsi actui in facto esse. Supponimus enim ex Philosophia, hos actus esse qualitates, ideoque in eis considerari posse, & qualitatem factam, & modum, quo fit. Sicut ergo in illuminatione cæciniti, visus ei restitutus non est supernaturalis qualitas, neque in se recipit aliquem modum supernaturalem in facto esse, sed tantum modus effectiōis est supernaturalis, quia est præter ordinem naturalium causarum, ita in præsentia dicit hæc opinio, actum fidei in se non fieri meliorem per gratiam, quam per naturam fieri posset, sed tantum fieri supernaturali modo, & inde supernaturalem denominari. Et hic modus dicendi videtur sumi ex Caietano in dicto Opuscul. qui specialiter loquitur de amore Dei super omnia, & de contritione, sed à fortiori idem procedit in fide, & alijs.

2. Hæc autem sententia nullo modo permittenda est, quis enim audeat dicere, tam perfectum actum fidei fieri posse per vires naturæ, sicut fit per gratiam? Et tamen id aperte sequitur ex illa sententia, vt patet ex eodem exemplo adducto: nam tam perfectus vi-

sus potest fieri per naturam, sicut restituitur per miraculum; imo fieri potest, vt idem numero restituitur, qui fuerat perditus, sicut Lazarus resuscitatus non habuit perfectius esse hominis per resurrectionem, quam antea haberet. Item superiori libro dictum est, sæpe actum virtutis acquirere v. g. elemosinæ fieri ex speciali auxilio gratiæ; sub ea ergo ratione actus ille poterit dici supernaturalis in fieri, non in facto esse, & ideo talis actus in se non est perfectior, quam fieri possit per vires naturæ, si natura integra esset, vel absque impedimentis. Ita ergo in præsentia actus fidei in se non est excellentior, sed tota supernaturalitas est in modo effectiōis, poterit esse æque perfectus factus per vires naturæ, si ablati impedimentis, liberum arbitrium sinatur operari, quantum potest. Consequens autem est valde absurdum, nam inde sequitur, posse hominem tam bona, pia, ac firma voluntate velle credere omnes veritates fidei, & tam certo, & infallibili assensu illis assentiri per vires sui liberi arbitrij, sicut alius credit per auxilium gratiæ. Item sequitur, posse per solas vires arbitrij diligere Deum super omnia, etiam vt finem supernaturalem, saltem in natura integra; quæ profecto Pelagiana sunt.

Tandem sequitur fidem, vel dilectionem sic conceptam ex viribus naturæ esse sufficiens iustitiæ fundamentum ex parte fidei, & sufficientem dispositionem ad gratiam ex parte dilectionis, quod etiam Pelagianum est. Sequela vero patet, quia Scriptura promittit iustitiam, & remissionem peccati credenti, & diligenti super omnia, seu ex toto corde, ille autem sic credit, & diligit, quandoquidem tam bene credit, & diligit, sicut is, qui ex auxilio gratiæ credit, vel diligit. Respondet Caietanus, illos actus non acceptari, nisi fiant ex gratia. Sed hoc est, quod dicimus repugnare Scripturis, si actus in se sunt æquales. Quia Deus non promittit gratiam suam, nisi credenti, & amanti perfecte, quod si, vt opus acceptetur, requiritur gratia, non est nisi quia, vt perfecte fiat, necessaria est gratia. Nam profecto si tam perfectam fidem haberet vnus homo viribus suis, quam alius ex auxilio gratiæ, alienum à ratione, & iusta prouidentia esset, acceptare fidem credentis ex auxilio, & non credentis ex proprijs viribus, cum iste æquale bonum faciat, & alioqui plus de suo conferre videatur, sine auxilio alterius operans. Vnde etiam illud consequens repugnare videtur Concilijs definiētibz contra Pelagium, & eius reliquias, non posse hominem credere suis viribus sicut oportet: nam illud, sicut oportet, ad qualitatem, vel perfectionem ipsius actus referendum est, non ad principium, à quo fit actus. Tum quia alias esset petitio principij, seu identica repetitio, & inutilis definitio, nam sensus illius particulæ, sicut oportet, esset, id est, modo supernaturali in fieri. Vnde perinde esset, ac si diceretur, esse necessariam gratiam ad credendum ex gratia, vel è contrario non posse actum fieri ex gratia sine gratia, quod profecto ridiculum est. Tum etiam quia illa particula videtur addita contra Semipelagianos dicentes, actus naturales esse meritorios gratiæ, vel dispositiones ad illam, & ideo Concilia dicunt, actus hos non posse fieri per vires naturæ, sicut oportet, vt gratiam mereantur, vel ad illam disponant; hoc autem habent actus ex eo, quod talis qualitatis, vel perfectionis sunt, idem ergo significat, sicut oportet, ac dicere, cum ea perfectione actus, quæ necessaria est ad dictos gratiæ effectus. Atque ita in fide assensum esse, sicut oportet, nihil aliud est, quam esse ita in diuino testimonio fundatum, vt sit omnino certus, & infallibilis, & habens alias perfectiones, quas in sequenti capite explicabimus; ergo si has potest habere per vires naturæ, per illas fieri potest, sicut oportet contra Concilia.

Præterea occurrit alia ratio consideranda contra illam sententiam. Quandoquique enim entitas naturalis modo supernaturali sit, semper habet alium

modum, quo connaturaliter fiat, qui modus illi per se conuenit, supernaturalis autem productio est illi quasi accidentaria. Et ideo si Deus infundat virtutes, quæ possunt per actus naturales acquiri, vocantur à Theologis infusæ per accidens, quia alter modus naturalis productionis eis per se conuenit. Habitus autem gratiæ dicitur infusus per se, quia illa qualitas natura sua postulat illum modum productionis, & ita est connaturalis illi, seu respectu illius, quamuis respectu subiecti sit supernaturalis, quia talis forma non est illi debita, neque illam connaturaliter postulat. Productio vero animæ rationalis, licet à solo Deo fiat, ultra virtutem effectricem causarum creatarum, nihilominus non est supernaturalis, quia ille modus productionis est connaturalis tali formæ, neque alium postulat, neque etiam respectu subiecti est supernaturalis, quia materia naturaliter est capax, & appetit talem formam, & supposita tali dispositione, illi connaturaliter debetur. Iam ergo si actus fidei quoad substantiam totam est naturalis, & solum denominatur supernaturalis, quia supernaturali modo fit, profecto habet alium modum productionis magis per se illi conuenientem; illa autem erit productio per vires naturales liberi arbitrij, ac subinde sequitur illum actum solum esse per accidens infusum, non per se, ut patet ex declaratione facta. Hoc autem alienum profecto est à modo, quo Scriptura loquitur de fide, spe, & charitate non dicens fieri in nobis, nisi per infusionem Spiritus Sancti: loquitur autem Scriptura præcipue de actibus, quamuis etiam si de habitibus loquatur, statim reddit argumentum supra factum, quod si habitus sunt per se infusi, etiam actus. Seruata solum necessaria differentia: nam actus, quia vitalis, non fit sine cooperatione potentia, habitus vero, quia non vitaliter fit, à solo Deo infunditur.

5.
Procedit ulterius ratio.

Accedit, quod si actus fidei solum illo modo est supernaturalis, non aliter esset ad illum necessaria gratia, quam ad actus ordinis naturalis: consequens est falsum; ergo. Sequela probatur, quia etiam ad actum naturalem virtutis acquisitæ est interdu necessaria gratia ratione solius effectiois, non ut actus in se perfectior euadat, quam posset fieri per vires naturæ ablatis impedimentis. Patet in dilectione super omnia Dei authoris naturæ, & in actu castitatis contra grauem tentationem vrgentem: tunc enim actus ille etiam est supernaturalis quoad modum in fieri; est ergo æquiparatio. Falsitas autem consequentis patet; sic enim necessitas gratiæ ad credendum, vel amandum, sicut oportet, non esset per se, sed per accidens, quia natura talis actus non illum modum postulat, sed potius magis connaturaliter fieret per vires naturæ, quod profecto est per se incredibile, cur enim Deus postulare illum extraordinarium, & quasi miraculosum modum efficiendi talem actum, si cum tota perfectione requisita ex parte actus posset alio modo connaturali fieri per vires naturæ? Necessè est ergo fieri, quod Concilia, & Patres aperte docent, hanc gratiæ necessitatem prouenire ex impotentia hominis ad faciendum talem actum.

6.
Et disematur.
Eius membrum 1.

Vel ergo hæc impotentia est physica, ex defectu virtutis actiue in ipsis potentijs intellectus, vel voluntatis, & sic necessitas est simpliciter, & per se, & ad singulos actus. & in omni statu, inde vero optime infertur, actum esse supernaturalem quoad substantiam, quia est supra vires physicas, & naturales potentiarum. Vel illa necessitas est tantum moralis, & per accidens ex impedimentis, & sic plane sequitur, non magis esse supernaturalem actum fidei, quam actum castitatis, qui sit vrgente tentatione graui, nec magis esse necessariam gratiam ad vnum, quam ad alterum. Quod nullo modo videtur admittendum. Nam inde ulterius sequeretur, actum fidei, vel charitatis posse fieri sine auxilio gratiæ in natura integra, vel Angelica, quia in illis non essent impedimenta, vel difficultates extrinsecæ, & aliunde dicuntur actus illi

non excedere vires per se, ac physice requisitas ex parte potentiarum. Sicut ergo ob hanc rationem dicimus, actum amoris naturalis posse esse in illo statu per vires naturæ, ita dicendum erit de actu charitatis, aut fidei, nam æquiparantur iuxta illam sententiam, ut ostensum est.

Vnde ulterius sequeretur, in natura etiam lapsa posse actum fidei Christianæ haberi sine viribus gratiæ, saltem quando proposito sufficienter articulo fidei, nulla difficultas extrinseca in credendo occurrat, præter rei propositæ excellentiam, & supernaturalitatem materialem (ut sic dicam) seu in essentis, nam in esse credibilis ex quocumque motu dicitur esse obiectum proportionatum viribus naturalibus; ergo nihil tunc obstat, quominus per illas solas credi possit. Quod si quis contendat, ad hoc ipsum esse necessariam gratiam, ut obiectum sine alijs difficultatibus proponatur, ad summum id poterit defendi de gratia extrinsecæ prouidentia, aut protectionis, non vero de gratia interne inspirationis, & illuminationis, de qua Concilia loquuntur: nam sufficit illa interior excitatio, & illuminatio, quæ ex vi externæ prædicationis causatur, quam etiam Pelagius ponebat.

Potest vero aliquis inter actum fidei, & actum moralem ordinis naturæ, quatenus ex gratia fiunt, discrimen constituere, distinguendo prius duo, quæ intrinsece in his actibus reperiuntur, scilicet, qualitas facta, & actio, quæ per se fit, & dicendo, qualitatem in utroque actu omnino naturalem esse sine additione alicuius perfectionis, vel modi in ea facti: nihilominus tamen in actu fidei, vel alterius virtutis theologice actionem illam, quæ intrinsece fit, fieri modo supernaturali, & per se oriri ex aliquo principio actiuo supernaturali, imo in hoc ipso consistere modum illum: actum vero naturalem virtutis moralis, non solum in se naturalem esse, sed etiam intrinsece fieri per actionem mere naturalem, quæ per se fit à solo principio naturali. Atque hac ratione gratiam magis intrinsece, & per se requiri ad actum fidei, quam ad alium actum, nam ad hunc solum requiritur gratia, vel moraliter excitans, & adiuuans & tollens impedimenta, vel contra illa, morales vires præbens: ad actum vero fidei sic factum magis intrinsece, & physice necessaria est.

Sed hæc differentia, licet in re vera sit propter supernaturalitatem actus fidei in substantia eius, tamen hac sublata, iuxta illam sententiam, frustra, & non consequenter fingitur talis differentia. Cur enim vna actio intrinseca est magis supernaturalis, quam alia, si terminus vnus tam est naturalis, sicut alterius? Nam quod vnus terminus sit perfectior alio in illo ordine, non satis est, cum etiam vna actio possit esse perfectior alia in eodem ordine. Item si actus fidei in esse qualitatis est mere naturalis, in intellectu est virtus naturalis sufficiens ad illam eliciendam; ergo etiam est naturalis via, seu actio, per quam fit; ergo frustra, & gratis fingitur alia actio superioris ordinis, & per se pendens à principio supernaturali. Multoque impossibilius est, rationem reddere, cur talis actio sit necessaria: nam si id tribuatur extrinsecæ ordinationi Dei ita volentis, iam hoc impugnatum est, & sicut in vno actu fingitur, ita etiam potest fingi in alio, semperque differentia est proflus voluntaria.

2 (30

CAPVT